

ПОШИРЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ПРОЯВУ ХЛАМІДІОЗУ У СОБАК

Марчук Микола Миколайович

магістр

Ващук Олена Миколаївна

магістр

Корейба Людмила Володимирівна

кандидат ветеринарних наук, доцент

Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Дніпропетровськ, Україна

Анотація. Встановлено, що в племінному підприємстві «Звездное счастье» кіннологічної спілки України Криворізького району Дніпропетровської області збудниками хламідіозу у собак є *Chlamydia abortus* (80%), *Chlamydia psittaci* (5%) та *Chlamydia pecorum* (15%), яким частіше хворіли суки віком 1 – 6 років та цуценята до 6-ти місячного віку в весняно – осінній період.

Найбільш розповсюдженою формою хламідіозу була генітальна. Зазначена форма характеризувалась безпліддям, прихованими й клінічно вираженими абортами, народженням мертвих та нежиттєздатних цуценят.

Ключові слова: собаки, хламідіоз, цуценята, генітальна форма, безпліддя, аборт.

SPREADING AND PARTICULARITY OF CLINICAL MANIFESTATIONS OF DOGS CHLAMYDIOSIS.

Marchuk Mykola Mykolajovych

master

Vashchuk Olena Mikolaïvna

master

Koreyba Lyudmila Volodymyrivna

the candidate of veterinary sciences, associate professor

Dnipropetrovsk State Agro-Economical University

Dnipropetrovsk, Ukraine

Abstract: Established that in breeding company "Star happiness" Dog Training Union of Ukraine Krivoy Rog district in Dnepropetrovsk region the pathogen agents of dogs Chlamydiosis are *Chlamydia abortus* (80%), *Chlamydia psittaci* (5%) and *Chlamydia pecorum* (15%), which more often effected females dogs age of 1 - 6 years and puppies up to 6 months of age in the spring – autumn period.

The most common form of chlamydiosis was the genital form. This form characterized by infertility, hidden and clinically manifested abortions, stillborn and nonviable pups.

Key words: dogs, chlamydiosis, pups, genital form, infertility, abortions.

Хламідіоз – контагіозна зооантропоозна інфекційна хвороба всіх видів тварин, птиці та людини, що супроводжується ураженням верхніх дихальних шляхів, шлунково-кишкового тракту, що виявляється пневмоніями, кератокон'юнктивітами, енцефалітами, ураженням статевого апарату, абортми, затриманням посліду, ендометритами, маститами, народженням нежиттєздатних малят.

Зараження тварин відбувається аліментарним, аерогенним і статевим шляхами. Хламідії легко долають плацентарний бар'єр у вагітних тварин і інфікують плоди (до 30%). В такому випадку народжуються хворі тварини (частіше з ураженням шлунково-кишкового тракту, дихальної системи та суглобів) [2, 4, 5, 8, 9].

Для хламідіозу характерна також сезонність. Найбільша кількість абортів припадає на зимово-весняний період. У літній час кількість хворих тварин різко знижується і захворювання переходить у латентну форму. Взимку і навесні з настанням холодів, особливо на тлі порушень умов утримання та годівлі тварин, інфекція активізується, хвороба проявляється клінічними ознаками у різних вікових груп тварин, збільшується кількість абортів і мертвонародження [2, 4, 9].

Розрізняють: респіраторну, артритну, кишкову, генітальну, енцефаломієлітну і кератокон'юнктивальну форми хламідіозу.

Хламідіоз може перебігати: гостро, підгостро і хронічно. За респіраторної форми спостерігається підвищення температури тіла до 40 - 40,5°C, серозне або серозно-слизове витікання з носової порожнини, сльозотеча, кашель, почастищення дихання. На 3-5-й день хвороби з'являється рідкісний сухий кашель і в легенях прослуховуються хрипи [2, 4, 5, 8, 9].

Клінічний прояв хвороби варіює від латентного до важкої пневмонії з гострим, підгострим і хронічним перебігом. Як ускладнення може бути виражений гепатит, нефрит, міокардит [2, 4].

Поряд з ураженням органів дихання у деяких тварин може розвиватися артритна форма. При цьому переважно уражаються скакальні суглоби, рідше запальний процес

поширюється на карпальні і пальцеві. Суглоби збільшені, болючі. При тривалому хронічному процесі можливе утворення свищів із суглобової капсули [2, 4, 5, 8, 9].

Кишкова форма захворювання характеризується підвищенням температури тіла до 41°C, відсутністю апетиту, пригніченням, почастішанням пульсу та дихання. Найхарактернішою ознакою даної форми є розлад діяльності шлунково-кишкового тракту. Затяжні проноси супроводжуються тенезмами, в рідких калових масах багато слизу з домішкою крові. Спостерігають виснаження, западіння очей, а у деяких випадках відзначається серозно-слизові витікання з носа і кашель. Часом цей симптомокомплекс дещо пом'якшується, а потім знову посилюється.

Генітальна форма характеризується абортами, передчасним родами, народженням мертвих і хворих тварин. Аборти можуть відбуватися на другому місяці вагітності. Такі випадки проходять непоміченими і тварини залишаються безплідними.

Частіше аборти спостерігаються в останні тижні вагітності. Незважаючи на своєчасні роди, багато тварин народжуються мертвими. Втрати молодняку можуть досягати 70 % від числа народжених. У абортіваних тварин реєструють мастити, ендометрити, затримання посліду [2, 4, 5, 8, 9].

Дослідження проводили в умовах племінного підприємства «Звездное счастье» кінологічної спілки України Криворізького району Дніпропетровської області.

Матеріалом для дослідження слугували собаки різних вікових груп і порід: йоркширський тер'єр, чіхуахуа, померанський шпіц та безпорідні.

Діагностика хламідіозу базувалась на проведенні комплексних досліджень й спостережень. При постановці діагнозу враховували епізоотологічні дані і результати клінічної та лабораторної діагностики [3, 6, 7].

Для вивчення епізоотичного стану, умов годівлі та утримання, контакти із іншими тваринами до прояву і в період перебігу хвороби; наявність інших інфекційних, інвазійних та незаразних захворювань; тривалість та динаміку розвитку хвороби; сезонність захворювань нами була проведена диспансеризація собак в умовах племінного підприємства.

Диспансеризацію дорослого поголів'я собак у розпліднику проводиться два рази на рік: навесні і восени у зазначений термін за участі лікаря ветеринарної медицини та кінолога.

Лабораторне дослідження крові, сечі чи інших біологічних субстратів, якості кормів виконувала лабораторія ветеринарної медицини.

Диспансеризацію собак доповнюється результатами щомісячного клінічного огляду собак фахівцем ветеринарної медицини (звертають увагу на загальний стан, волосяний покрив і шкіру, апетит, стан зору, слуху та органів руху) і щоденним контролем стану здоров'я собак кінологом.

Клінічний статус собак визначали за результатами загального дослідження та дослідження окремих органів і систем.

Дослідження окремих органів і систем включало: дослідження серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, печінки, підшлункової залози, селезінки, сечостатевої, нервової та ендокринної систем.

До ветеринарної лабораторії було відправлено сироватка крові. Імунологічні методи діагностики хламідіозу ґрунтовані на комплементарній взаємодії флюорохромном або за допомогою кольорової біохімічної реакції. Даними методами виявляють у досліджуваному матеріалі родоспецифічний (груповий) антиген або специфічні хламідійні антитіла – імуноглобуліни різних класів (А, М, G).

Як діагностиком у першому випадку використовують хламідійні антитіла, а у другому – хламідійні антигени.

При вивченні хламідіозу собак у племінному підприємстві та в м. Кривий Ріг встановлено, що це захворювання почало зустрічатись досить часто. Про це свідчить дані рис. 1.

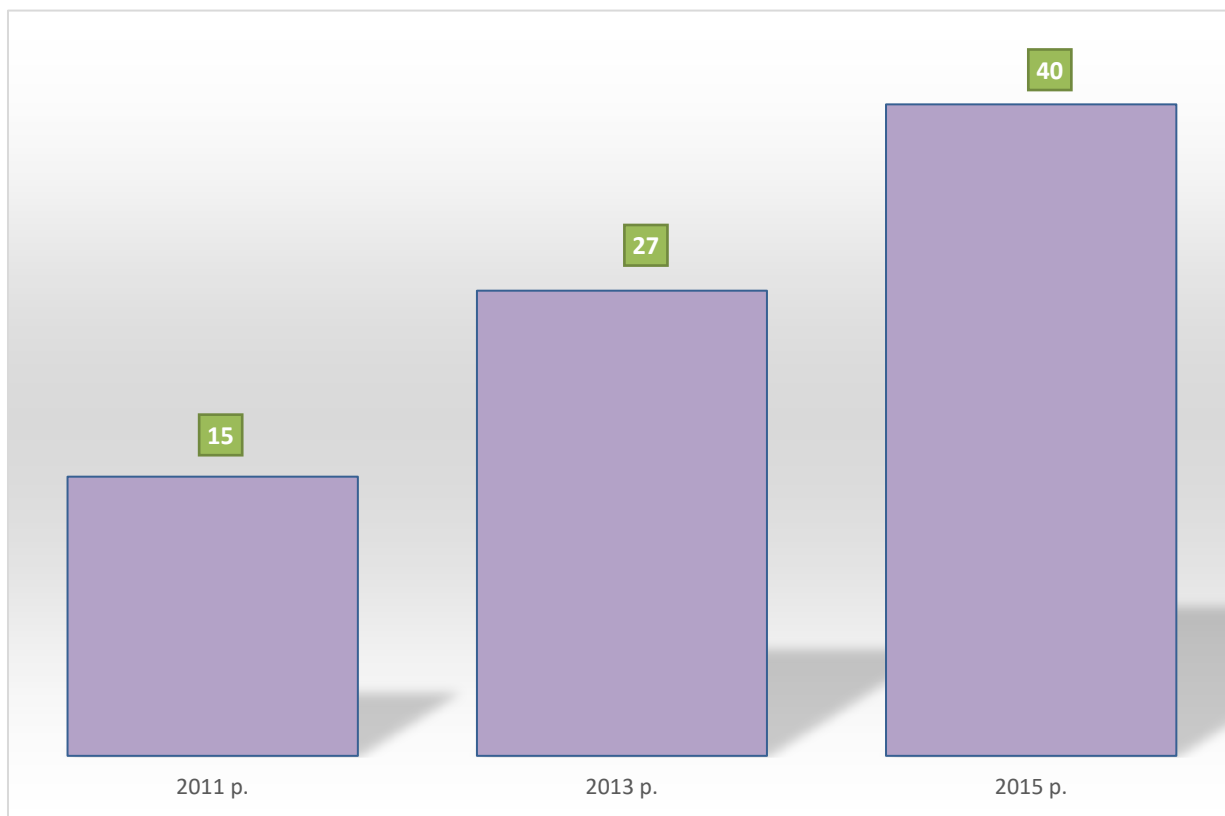

Рис. 1. Динаміка захворювання сук на хламідіоз у м. Кривий Ріг за 2011-2015 рр. (за даними ветеринарної медицини «Панда» м. Кривий Ріг)

Так у 2011 р. кількість зареєстрованих випадків захворювання сук становило 15, у 2013 р. – 27, а у 2015 р. – 40.

Співвідношення різних видів збудників хламідіозу у собак в даному підприємстві показано на рис. 2.

Дані таблиці вказують на те, що в племінному підприємстві збудниками захворювання у собак є *Chlamydia abortus* (80%), *Chlamydia psittaci* (5%) та *Chlamydia pecorum* (15%).

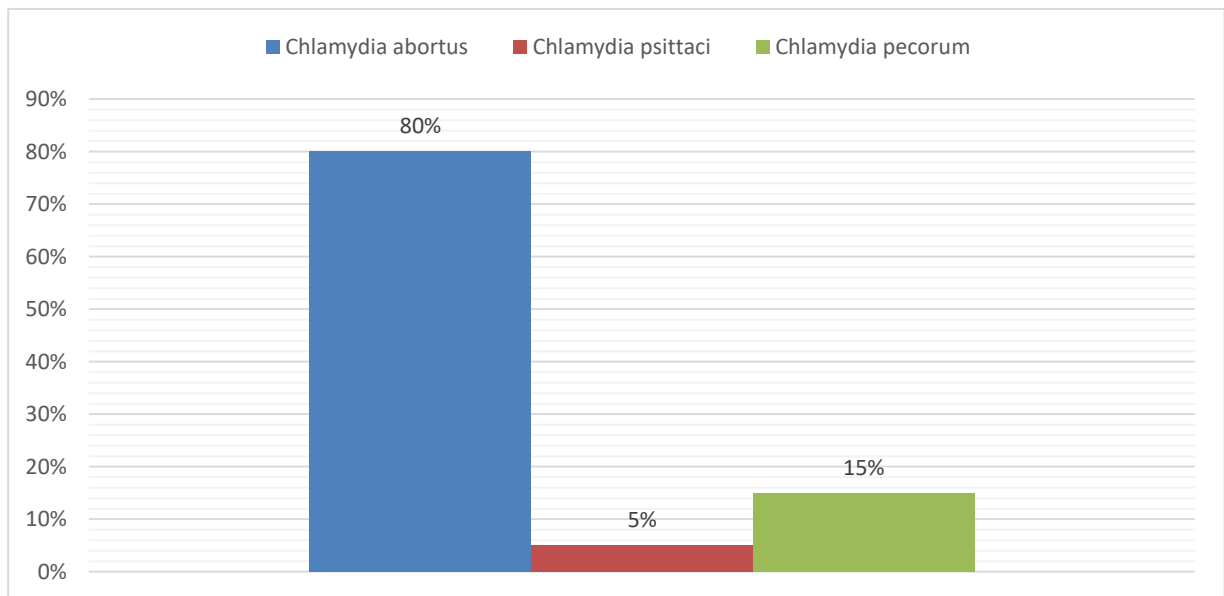

Рис. 2. Співвідношення збудників хламідіозу, виділених від сук

Провівши аналіз кількості випадків захворювання собак на хламідіоз в залежності від статі (рис. 3), встановлено, що частіше хворіли суки (56%) ніж пси (43%).

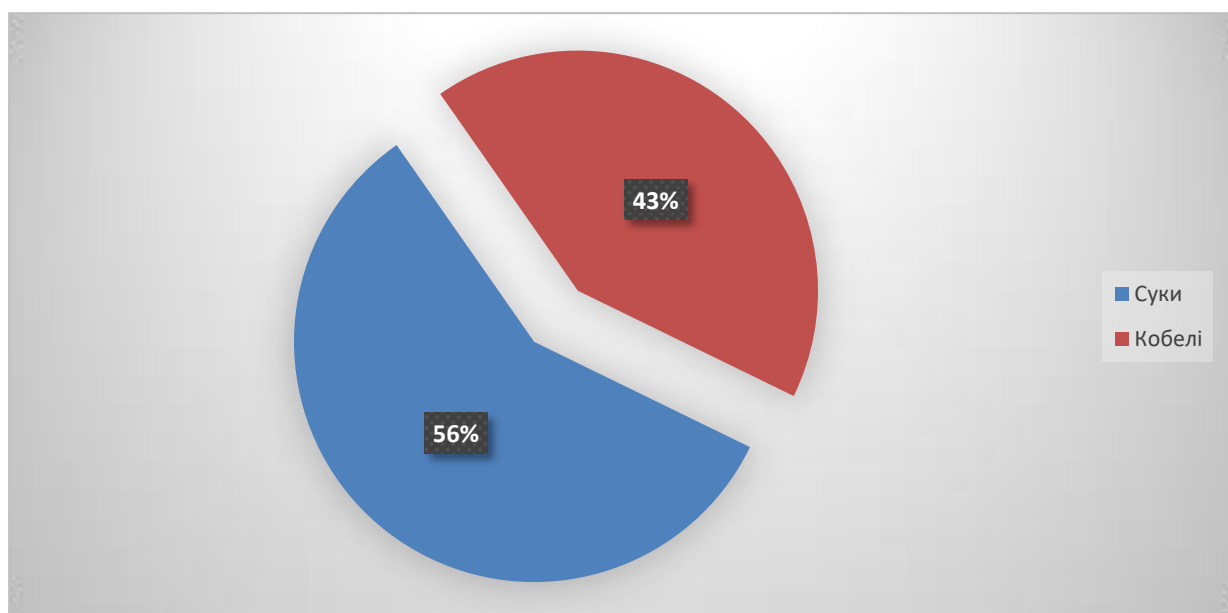

Рис. 3. Динаміка захворювання собак в залежності від статі

В залежності від віку (табл.1), встановлено, що частіше хворіли суки, віком 1 – 6 років, рідше хворіли суки віком старше 7 років та цуценята до 6-ти місячного віку. Рідше захворювання реєстрували у молодняка віком 6 – 12 місяців.

Таблиця 1.

**Динаміка захворювання собак
на хламідіоз в залежності від віку за 2011-2015 р.р.**

№ П/п	Вік собак	Роки						Всього за 2011- 2015	
		2011		2013		2015		Гол.	%
		Гол.	%	Гол.	%	Гол.	%		
1	Цуценята до 6 місяців	2	13,3	5	18,5	3	7,5	10	12,2
2	Від 6 до 12 місяців	1	6,7	3	11,1	2	5	6	7,3
3	1-6 років	3	20	9	33,3	30	75	42	51,3
4	Старше 7 років	9	60	10	37,1	5	12,5	24	29,2
	Всього	15	100	27	100	40	100	82	100

Частіше хворіли суки померанського шпіца – 39 (47,5%), рідше чіхуахуа – 20 (24,5%), йоркширський тер'єр – 12 (14,6%) та безпорідні – 11 (13,4%) випадків. Висока захворюваність помераських шпіцов пов'язана зі статевим контактом інфікованих собак.

Вивчаючи сезонність захворюваності сук на хламідіоз у підприємстві встановили, що найбільш часто хвороба реєструвалася у весняно – осінній період, з піком у червні – жовтні.

Найбільш розповсюдженою формою хламідіозу була генітальна. Зазначена форма характеризувалась безпліддям, прихованими й клінічно вираженими абортами, народженням мертвих та нежиттєздатних цуценят.

Аборти у сук мали місце у другій половині або в кінці вагітності. При цьому відмічали інфекційний процес з досить млявим перебігом, що характеризувався незначними виділеннями зі статевих органів. За відсутності лікування захворювання зазвичай переходило у хронічну форму.

Симптоми ураження очей і сечостатевої розлади мали місце одночасно. Частіше за все відмічали слабо виражений серозний кон'юнктивіт одного чи обох очей. Також відмічалось лихоманка, анорексія, депресія та діарея.

Література

1. Белоусов В.И. Средства специфической профилактики и диагностики хламидиоза, кампилобактериоза, сальмонеллеза и лептоспироза животных / В.И. Белоусов // Автореф. дис. д-ра вет. наук. - М. - 1997. - 41с.
2. Бортнічук В.А. Хламідіоз тварин / В. А. Бортнічук, В. Й. Любецький // Ветеринарна медицина України. – 2003. – №5. – С. 13-15.
3. Гласкович А.А. Диагностика хламидиозов сельскохозяйственных животных / А. А. Гласкович, В. Н. Вострикова // Методич. рекомендації. – Витебск. – 1994. С.8 – 26.
4. Казанцев А. П. Хламидиозы : [руководство по инфекционным болезням] / А. П. Казанцев; под ред. Ю. В. Лобзина. – СПб. : Изд-во Фолиант, 2000. – С. 559-582.
5. Митрофанов П. М. Клиника и патогенез хламидиоза / П. М. Митрофанов // Ветеринария. – 1980. - №6. – С. 37-39.
6. Методичні рекомендації щодо діагностики лікування та профілактики хламідіозу домашніх м'ясоїдних : [методичні рекомендації] Ксьонз І. М., Недосєхов В. В., Цівенко Т. М., Мартинюк О. Г. – К : РВП НУХТ, 2010. – 26 с.
7. Настанова із лабораторної діагностики хламідійних інфекцій сільськогосподарських тварин / [О. М. Вержиховський, А. В. Абрамов, І. М. Ксьонз і ін.] // Офіц. видання. – К.: Ветінформ : Мін. АПК України, 2006. – 44 с.
8. Недосєхов В. В., Мартинюк О. Г., Ксьонз І. М., Цівенко Т. М. Клінічні ознаки хламідіозу домашніх м'ясоїдних // Ветеринарна медицина України. – 2010. – №6. – С. 10-12.
9. Равилов Р. Х. Хламидиоз собак и кошек / Р. Х. Равилов. – М.: ООО «Аквариум-Принт», 2006. – 128 с.